

“Čarovnika”

Zdenko Vrdlovec

Vzemimo sanjski primer, da bi vsak slovenski film imel najmanj 100.000 gledalcev (primer je sanjski pač zato, ker se je v vsej zgodovini slovenskega filma to zgodilo le dvakrat) – ali bi tedaj nacionalna kinematografija lahko obstajala kot industrija, to je kot gospodarsko samostojna in dobičkonosna dejavnost? Producenti bi vam z vsemi izračuni in statistikami dokazali, da je to v vsakem primeru nemogoče. In kot kažejo še druge evropske (ne le majhne, ampak tudi velike) nacionalne kinematografije, nobena ni industrija, ampak obstaja in deluje le s pomočjo subvencij. V poosamosvojitvenem obdobju je slovenska oblika državne pomoči nacionalni kinematografiji Filmski sklad RS. Omenjeni je bil ustanovljen prav s tem namenom in tudi zakon mu kot glavno nalogo predpisuje zagotavljanje kontinuirane filmske produkcije. V dobrih desetih letih svojega obstoja je filmski sklad to nalogo tudi opravljal, se pravi, da je sofinanciral nacionalni filmski program. Res je, da so nekateri filmi nastali tudi v neodvisni produkciji, vendar jim je sklad omogočil kinematografsko kariero. Predvsem pa je dejstvo, da si je prav v času obstoja in delovanja filmskega sklada slovenski film počasi pridobil domače občinstvo in dosegel tudi mednarodne uspehe.

V kakšnem hollywoodskem filmu bi rekli: že že, ampak »all that is history«. Vse to je zgodovina, kajti danes so stvari povsem drugačne. Filmski sklad ni več niti lastna senca: resda ima kar

dva direktorja (razrešeno in po sodnem sklepu znova veljavno direktorico ter vedeja), vendar je brez pravne in finančne službe, ki bi zagotavljala tekoče poslovanje. Tega niti ni prav veliko, saj sklad že več kot pol leta ne služi svojemu namenu, pri čemer je taka njegova ohromelost posledica dejstva, da še vedno nima svojega programa. Če ni programa, tudi ni filmske produkcije.

Takšen »senčni« položaj filmskega sklada se morda zdi skrivnosten, vendar ima vsaj svojega »čarovnika«. Verjetno kar dva, toda Stane Malčič se niti najmanj ni šel kakšnega »čarovnika iz Oza«, saj se je kot predsednik nadzornega sveta sklada najprej potrudil za razrešitev direktorice (ker so za njeno razrešitev

glasovali vsi člani nadzornega sveta, Stane Malčič seveda ni edini odgovoren za nekorektno izpeljano razrešitev, ki je bila na upravnem sodišču razveljavljena), potem je v vlogi predsednika nadzornega sveta zasedel funkcijo v. d. direktorja filmskega sklada. To funkcijo je očitno izpeljal tako, da je sklad končal kot svoja senca, ki ne more več zagotoviti filmske produkcije. Prvič v zgodovini filmskega sklada ne zato, ker bi primanjkovalo sredstev (teh je celo več, kot jih je bilo minula leta), marveč enostavno zato, ker je bila takšna volja uprave, poosebljene v njenem vedeju.

Edina »skrivnost« je lahko pač ta, kaj neki je motiviralo to »upravno voljo«, da se je odločila za enoletno prekinitev filmske produkcije. Iskanje odgovora je že čista stvar ugibanja, kjer nas seveda nič ne ovira, da ne bi pomislili na drugega, morda še večjega »čarovnika«, namreč Igorja Prodnika, ki ga v tej vlogi izdaja njegova dvojna funkcija direktorja direktorata za medije na ministrstvu za kulturo in člana (danes že podpredsednika) nadzornega sveta sklada, navsezadnje pa tudi njegove slovenskemu filmu precej nenaklonjene izjave.

Toda vsaka ironija je neumestna, ker je dejansko stanje preveč resno, če že ne katastrofalno: v zgodovini slovenske kinematografije vse doslej še nikoli ni prišlo do takšnega prepada med filmsko birokracijo in filmskimi ustvarjalci (čeprav se vsi verjetno še ne vidijo na drugi strani prepada).

V zgodovini slovenske kinematografije vse doslej še nikoli ni prišlo do takšnega prepada med filmsko birokracijo in filmskimi ustvarjalci.